

Ενότητα Κ Ε φ α λ α ι ο 1

2 β. Εσωτερική αναδιοργάνωση (σελ. 12-13)

Η δημιουργία των θεμάτων → αναγκαία διοικητική μεταρρύθμιση

Στόχος → η αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση του β. κράτους

Τι ήταν τα θέματα

- Αρχικά : στρατιωτικές μονάδες μετακινούμενες ανά την επικράτεια
- Όταν αυτές οι μονάδες απέκτησαν μόνιμη εγκατάσταση : θέματα ονομάστηκαν οι περιοχές εγκατάστασης των στρατιωτικών μονάδων (του β.), οι οποίες εξελίχθηκαν σε διοικητικές περιφέρειες.

- Την ανώτατη $\begin{matrix} \swarrow \text{στρατιωτική} \\ \searrow \text{πολιτική} \end{matrix}$ εξουσία του θέματος ασκούσε ο στρατηγός

Στρατιωτόνια

- Οι στρατιώτες διέδεται
στρατιωτόνια = κτήματα από τα έσοδα των οποίων (οι στρατιώτες) εξαφάνιζαν και συντηρούσαν το άλογο τον οπλισμό τους

- Το κτήμα και η υποχρέωση για στρατιωτική υπηρεσία μεταβιβαζόταν από τον πατέρα στον πρωτότοκο γιο

- Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν → στη Η. Ασία περί τα μέσα του 10ου αιώνα
Αργότερα ο θεμός αυτός → επεκτάθηκε κ' στη Βαλκανική Χερσόνησο

• Οι συνέπειες των διοικητικών μέτρων στο αμυντικό σύστημα κ' την κοινωνική οργάνωση του Β.

- Δεν υπήρχαν πια μισθοφόροι
- Οι νέοι στρατιώτες-αρχότες αγωνίζονταν με αυταπάρνηση, επειδή υπερασπίζονταν την ιδιοκτησία τους
- Ενισχύθηκε η μικρή και μεσαία ιδιοκτησία (γιατί)
- Οι μεγάλοι γαιοκτήμονες αποδεκατίστηκαν στη διάρκεια των αβαροελαβικών επιδρομών, οπότε τα χέρσα χωράφια τους τα κατέλαβαν ελεύθεροι αρχότες ακτήμονες ή μικροϊδιοκτήτες
- Η μεσοβυζαντινή κοινωνία αναδιαρρυθώθηκε ριζικά
- Οι ελεύθεροι αρχότες, οργανωμένοι σε εύρωστες και ομοιογενείς κοινότητες χωριών, συγκροτούσαν τη δυναμικότερη τάξη της μεσοβυζαντινής κοινωνίας.

• Οι μεταβολές στη δομή της κρατικής μηχανής

- Από τα μέσα του 7^{ου} αι. οι κρατικές υπηρεσίες εξαρτιόνταν άμεσα από τον αυτοκράτορα
- Ο λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη των οικονομικών.
- Ο λογοθέτης του Δρόμου ήταν ο πρώτος αξιωματικός της αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού.

[Από το Γλωββάρι: ήταν αρμόδιος για το οδικό δίκτυο, τις μετακινήσεις μέσα στη βυζαντινή επικράτεια και κατ' επέκταση για τις μετακινήσεις πρεσβευτών, τη διπλωματία και την εξωτερική πολιτική]

2η! Εξελληνισμός του κράτους (σελ. 14)

Κατά τον 7^ο αι. μ.χ. το βυζαντινό κράτος

→ έχασε μεγάλο μέρος των ανατολικών του επαρχιών
(από τους Πέρσες πρώτα, από τους Άραβες αργότερα)

ΟΗΟΣ

→ απέκτησε με αυτό τον τρόπο
εθνολογική ομοιογένεια

καθώς οι περιβάλλοντες
κάτοικοί του ήταν

→ Έλληνες
ή
ελληνόφωνοι

Έτσι

Τα Ελληνικά πήραν τη θέση που κατείχαν ως τότε τα Λατινικά
ως επίσημη κρατική γλώσσα

↓
Αυτό αντανακλάται στους επίσημους αυτοκρατορικούς τίτλους

↓
Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο
Βασιλεύς με την προέκταση ΠΙΣΤΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ

και εγκατέλειψε τους παλαιούς ρωμαϊκούς τίτλους

imperator Romanorum
(αυτοκράτωρ Ρωμαίων)
*

caesar
(καίσαρ)
*

augustus
(αύγουστος)
*

Γλωσσάρι για το 2ο. Εξελληνισμό του κράτους

*

Αυτοκράτωρ : Ο τίτλος αυτός εννοδευόταν στο Βυζάντιο
εννείδως από την έκφραση
«πιστός εν Χριστώ τω Θεώ»,
όπως και ο τίτλος «βασιλεύς»,
και εξέφραζε τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα
της αυτοκρατορικής εξουσίας, η οποία ήταν
υπόλογη μόνο απέναντα στον Θεό.

*

Καῖσαρ : Από τις αρχές του 7ου αιώνα ήταν κάτοχος
του δεύτερου σε σημασία βυζαντινού αξιώματος
(μετά το αυτοκρατορικό).

*

Αύγουστος : Ένας από τους τέσσερις συνάρχοντες στο σύ-
στημα της Τετραρχίας που καθιέρωσε ο
Διοκλήτιανος (δύο Αύγουστοι και δύο Καῖσες).
Τουλάχιστο ως τις αρχές του 9ου αιώνα η εννο-
μασία αυτή χρησιμοποιήθηκε ως δευτατικό
στοιχείο του αυτοκρατορικού τίτλου.